

LIBRIS

We know
books

Adam Katzmann

Lecții de întuneric și de lumină

Traducere din limba franceză de
Aurora Dumitrescu

Cuprins

<i>Cuvânt înainte</i> de Eleanor Mircea.....	5
O lecție de poezie	9
O lecție de umor.....	14
O lecție de luciditate.....	18
O lecție de anarhism.....	19
O lecție de conducere.....	22
O lecție de bune maniere.....	25
O lecție de întuneric.....	27
O lecție de pictură.....	32
O lecție de anatomie	35
O lecție de geometrie	38
O lecție de tandrețe.....	40
O lecție de chimie.....	42
O lecție de muzică.....	46
O lecție de tango.....	48
O lecție de toleranță.....	52
O lecție de filozofie.....	57
O lecție de engleză.....	60
O lecție de strategie	65
O lecție de independență.....	68
O lecție de astronomie.....	71
O lecție de serenitate.....	74
O lecție de ironie.....	78

O lecție de curaj.....	81
O lecție de demnitate	84
O lecție în lumea largă.....	87
O lecție de scris	90
O lecție de obstetrică.....	93
O lecție de autoritate.....	95
Lecții despre lucruri	97
O lecție de istorie.....	100
O lecție de translogică.....	102
O lecție de idealism	105
Lecția lecției	107
O lecție deosebită.....	111
O lecție de temperanță.....	114
O lecție magistrală.....	118
O lecție de răbdare	121
O lecție de meteo	125
O lecție de umilință	128
O lecție de anduranță.....	131
O lecție de absolut.....	134
O lecție de machiavelism.....	138
O lecție de electronică	140
lecție în formă de peisaje	143
O lecție de speranță	147
O lecție de geografie	149
O lecție de umanitate	151
O lecție de logistică.....	153
O lecție de fizică	155

O lecție de cinegetică.....	159
O lecție de obediență.....	161
O lecție de teleologie	164
O lecție de conservare	167
O lecție pentru nimic.....	169
O lecție inaugurală.....	172
O lecție de telepatie.....	174
O lecție de alpinism.....	177
O lecție de umanism	179
O lecție de strategie polițistă	181
O lecție de tactică	184
O lecție de optimism.....	186
O lecție de gastronomie	189
O lecție de stoicism	192
O lecție	194
O lecție de amărăciune.....	197
O lecție de calcul mental.....	198
Poate încă o lecție de poezie	200
O ultimă lecție.....	202

O LECȚIE DE POEZIE

Solomon se întreba adesea dacă societatea trăia pentru ea însăși sau pentru altceva. Nu toate pisicile se preocupă de astfel de probleme fără soluție, dar sunt mai multe decât ai crede cele frământate de genul acesta de idei elevate.

Solomon era un motan al Orașului. El trăia într-un beci destul de confortabil, în apropiere de Parcul Adolf-Hitler, fost Parc Montsouris, și nu înceta să aibă dificultăți de natură materială sau sentimentală cu fostele sale însoțitoare. Aprecia literatura, ceea ce, încă o dată, nu era ceva rar la felinele occidentale, mai ales de la o anumită vârstă. Un gust aparte pentru calmitate, o evidentă bogăție dobândită în urma unei lungi experiențe de viață urbană și a unor numeroși prieteni, printre care chiar și câțiva câini din cartier, dintre ei făcând și eu parte...

Se spune că într-o zi David, un motan gri, mic și costeliv, dar înzestrat cu un umor sarcastic, i-a făcut o vizită și i-a citit un poem pe care tocmai îl scrisese.

„Fiecare motan este un veșnic nomad”

– Fiecare motan? Nu este eufonic? Nu poți spune „toți motanii”?

– Nu-i chiar același lucru. „Fiecare” nu are același sens cu „toți”.

– De acord cu nuanța. Dar nu poți scrie „fiecare motan”. Este foarte urât.

– Crezi?

– Sunt sigur.

– Atunci, cum să fie?

– Ai putea scrie... „Nu există vreun motan care să nu fie un veșnic nomad...”

– Nu există vreun motan! Dar în acest caz, asta vrea să spună că nu există nimeni. Și nu am vrut niciodată să spun că nu există nimeni. Există motani, și ei sunt veșnic nomazi!

– Așa e mai bine!

– A... da?

Există motani, și ei sunt veșnic nomazi.

Seara de toamnă se lăsa peste Parcul Adolf-Hitler. Un vâl de ceață, o pace extraordinară. Cei doi cotoi tăcură ca să privească trecătorii ce se plimbau pe alei. Solomon se simțea nostalgic. Închidea ochii și astfel vedea femele.

Ațipi pentru un scurt moment. Când se trezi, David plecase, cu poem cu tot. Solomon se întinse și, cu un pas liniștit și sigur, dar fără însă să-și piardă din acea vigilență fără cusur cu ajutorul căreia devenise un motan bătrân, plecă la rândul lui să facă turul restaurantelor.

Făcând un ocol, îl întâlnește la un tomberon, la intersecția bulevardului Rudolf-Hesse cu strada Brazillach. Îmi mărturisise că avea o tristețe în inimă. E caraghios ca un motan să-și mărturisească angoasele unui câine. Așa e viața. Trebuie spus că eu nu sunt un câine ca ceilalți. Am vrut mereu să fiu un tigru. Asta explică probabil simpatia mea pentru pisici, chiar dacă nu le cunosc.

Tatăl meu mă învățase totuși să le urăsc, să le iau urma meticolos, să le adulmec. Să văd machiavelismul în privirea lor ciudată. Să le înăbuș miorlăiturile. Dar apoi la ce servea asta? Pentru un câine, nu eram deloc motivat. Oh, am urmărit câteva pisici în tinerețea mea, dar mereu îmi scăpau. Până în ziua în care am întâlnit una în spatele unui club de noapte. Am discutat până în zori. Aproape mă convinsese să devin pisică, dar se pare ca acest lucru nu era posibil. Atunci, ca să-mi asum viața de câine, acceptând această ciudată și nouă simpatie, am decis că pot fi un tigru bun.

Și era bine.

Seara era blândă și tomberoanele erau pline. Îl priveam pe Solomon cum tria cu grijă gunoaiele. Unele păreau suculente, dar nu se atingea de ele.

– Nu te atingi de-acestea?

– Nu. Le vrei tu?

– Mulțumesc, am mâncat deja. Dar nu mănânci cine știe ce.

– Nu prea am poftă de mâncare. Dar pe tine stăpânul tău te hrănește bine?

– Nu am de ce să mă plâng.

Nu eram chiar fericit în casa stăpânilor mei, dar Domnul și Doamna Gueret erau buni cu mine. Ei nu mă făcuseră să-mi pierd stima pentru specia umană, iar biblioteca lor era plină de cărți bune. Domnul Gueret (care era profesor de franceză) mă trata cum trebuie, în schimbul unor servicii mărunte. Aveam zilnic un bol cu mâncare, o farfurie cu apă și o vizită anuală la veterinar. Cât despre Doamna Gueret, care

nu muncise niciodată, lenea ei extraordinară îmi oferea o anumită autonomie, căci ardea în ea dorința să mă trimită la plimbare: îmi deschidea ușa, iar eu plecam să vagabondez în acel cartier pe care-l iubeam atât de mult. Sigur, trăiam în frustrare sexuală, ca majoritatea câinilor din marile orașe, dar plăcerile intelectuale pe care le aveam în urma lecturilor și întâlnirilor mele întâmplătoare pe stradă erau o compensare aproape satisfăcătoare, cel puțin pe moment. Într-o zi, Samuel, un superb motan maidanez, cu urechile ciopârțite, mi-a vorbit despre Orașul Pisicilor.

– Samuel, în sfârșit, despre ce-i vorba? N-am auzit niciodată vorbindu-se de un așa-zis Oraș al Pisicilor.

– Cu atât mai rău pentru tine, îmi răspunse Samuel.

– Prea ușor. Trebuie să-mi explici, acum, că mi-ai vorbit despre el.

– N-ar fi trebuit să beau. Scuză-mă.

– Nu.

Eram gata să-mi arăt colții. Nu mai dădeam din coadă. Blestemată coadă.

– Ia te uite, spuse Samuel. Tu nu mai dai din coadă. Ești supărat?

– Puțin. Începi în cele din urmă să-mi vorbești despre lucruri interesante și te închizi ca o scoică.

– Nu trebuie să mănânci scoici.

– Nu aici e problema.

– Dacă nu vezi legătura, ce rost ar mai fi să-ți vorbesc despre Orașul Pisicilor.

– Ai început să-mi vorbești!

— Am greșit! Asta-i tot!

Altcineva urma să-mi vorbească mai târziu despre acest lucru, dar asta a fost tot pentru acea seară.

— Reamintiți-vă! Trăiam într-o perioadă fericită, în micul apartament de pe bulevardul Mengele. Viața curgea în ritmul acordeonului, stăpânii mei erau mereu în vacanță (cel puțin așa percepeam eu), toamna tiribombele străluceau în lumini vii și variate în piețe, în mijlocul cărora noaptea timpurie aducea cu ea liniștea și răcoarea. Mirosuri de nedescris ajungeau la botul meu pofticios și eu mă bucuram mereu de plăcerile acestui oraș imens cât un univers.

Toate acestea au dispărut pentru totdeauna, și refrenele, și acordeoanele. Felinarele au fost sparte cu lovituri de pietre. Mirosurile înțepătoare ale carburanților de proastă calitate au înlocuit parfumul castanelor coapte. Iar eu am devenit un câine rău.

Dar să nu judecați greșit! În acea perioadă lătram la orice vorbă. Domnul Gueret mă botezase „ventilatorul” din cauza cozii mele devastatoare. Acel bărbat avea umor și îl regret și pe el puțin, în ciuda a ceea ce mi-a făcut.

O LECȚIE DE UMOR

Era toamnă, cea mai frumoasă din viața mea, din ce-mi amintesc. De fapt, fiecare toamnă este cea mai frumoasă din viața mea. Domnul Gueret întârziase puțin, căci ieșise la un șpriț cu colegii.

– Vino, îi spuse doamnei Gueret, o să vă duc la bâlci, în Piața Croix Gammée.

– Care „pe noi”? Întrebă ea.

– Pe tine și pe Adam.

– Dar eu nu vreau să merg la bâlci cu câinele!

– De ce? Și lui îi place, te asigur.

În acest moment decisiv, dădu și mai tare din coadă. Într-adevăr, îmi plăceau tiribombele, mirosurile, mișcarea, muzica acordeoanelor, toate mă desfătau.

– Vezi? Îi place.

Ea dădu din umeri. Nu era în formă în această seară și n-avu curajul să mai vocifereze.

Plecarăm toți trei, ei braț la braț, el euforic, ea, ea neștiind dacă să se destindă sau nu. Ne oprirăm la bistro și el comandă din nou vin alb dulce.

– Trei pahare, Popaul! Nu. O carafă mare.

– Dar n-o să bei atât de mult. În ceea ce mă privește, eu nu pot.

– Dar câinele, el n-ar avea dreptul să bea cu noi?

– Câinele? Dar tu ești nebun!

– E mare acum. Nu-i așa, Adam, că vrei să bei turburel?

Îți dai seama că dădeam din coadă. Îmi dădu să lipăi dintr-un pahar. Era dulce, era bun. Îi mai cerui, schelălăind.

– Vezi că-i place. Mă privește cu ochii lui blânzi și umezi.

– Ah, ajunge!

Ea se ridică. Va fi înspăimântătoare, simt asta. Pe el, însă, încă o dată, o să-l doară-n cot. Rămase indiferent în fața paharului său de turburel, îl luă pe-al meu, îl umplu din nou, eu întinsei botul. Ea vru să spună ceva, se răzgândi și părăsi bistroul trântind ușa, ceea ce nu produse cine știe ce zgomot în tot vacarmul. Domnul Gueret comandă o a doua carafă.

Ieșind, bănuiam că era frig, dar nu-l simțeam. Stăpânul meu nu mergea foarte drept, așa că l-am tras cu lesa în direcția bâlciului, pentru că-mi promisese. A fost cât pe ce să fim loviți de mașină traversând strada Dachau. Și Domnul Gueret râdea.

În Piața Croix Gammée aveam de ales între mai multe locuri de distracție. Erau mașinuțele electrice care mă tentau mult, dar nu mi s-a permis să mă sui în ele. Nu aveam chef să intru în castelul bântuit, pentru că-mi era frică. Nu. Ceea ce mă atrăgea cu adevărat era caruselul. Era ceva mai departe de aglomerație. Destul de învechit, ce-i drept. Strălucea de lumini care se revărsau în ghirlande, caii își umflau pieptul cu importanță, iar un acordeon încăpățânat ne obosea cu notele sale ușor ascuțite, ca și cum voia să-i protejeze de frig pe copiii tristuți care se cățarau timid pe platformă.

– Hei, așa-i că tot vrei să urci? întrebă domnul Gueret, aplecându-se spre mine.

Iar eu, ca un prost, continuam să salivez, dând din coadă. Îmi vârî un tichet în bot, eu sării pe platformă și mă așezai într-o caleașcă somptuoasă în formă de cadă.

– Hei, tu, cel de-acolo, zise negustorul pășind înspre mine. Ce-i cu câinele ăsta?

– Este câinele meu, spuse Domnul Gueret, a și plătit.

Negustorul fu surprins.

– Oh... Ce vârstă are?

– Cinci ani. Pentru un câine el e major.

Deoarece păream a fi foarte cuminte, negustorul îmi acceptă în cele din urmă prezența. Doi mucoși neobrăzați, cocoțați pe caii alăturați, nu încetau să-și bată joc de mine, dar mie nu-mi păsa. Eram cel mai fericit câine.

Schimbarea stării mele de spirit avu loc când porni caruselul. O mișcare lentă mă surprinse așezat pe scaun și stăpânul meu se îndepărtă un moment. Lătrau pentru a-i spune să rămână, dar el dispăru. Disperare. Îmi apărură atunci noi aspecte ale orașului. Apoi stăpânul meu reveni. Lătrau de bucurie ca să-l întâmpin, dar el dispăru imediat din nou. Făcui mai multe ture ca să-mi dau seama de aspectul ciclic al acestei chestiuni. Dar păream mai prost decât în ziua în care alunecasem, în timp ce alergam, pe rahatul unui coleg. Stăpânul meu râdea, îl vedeam dublu și un rictus sălbatic îi deforma trăsăturile. Mă arăta cu degetul și alți oameni mă priveau trecând. Râdeau

cu toții. E așadar atât de distractiv un câine care descoperă lumea? Viteza caruselului creștea și devenea dificil să rămân în picioare sprijinit pe labe, din cauza forței centrifuge. Mă așezai pe fundul trăsurii. Nu mi se mai vedea decât capul. Părea că doar el se învârtea.

Crezusem întotdeauna că turele unui carusel au o durată limitată. Dar mi se păru că nu mai e valabil și de această dată. Poate-fără îndoială-că negustorul a avut în acea zi o plăcere idioată în a-mi prelungi supliciul, probabil din cauza mulțimii adunate în jurul domnului Gueret care se clătina arătându-mă cu degetul. Oh! Ce om rău! Acum nu-l mai învinovățesc, căci ulterior l-am văzut transformându-se, dar ce umilitor a fost atunci pentru mine! Începea să-mi fie greață și orașul se învârtea în jurul meu. N-aș fi crezut niciodată că poate fi atât de neplăcut să te afli în acest fel în centrul lumii și s-o vezi învârtindu-se în jurul tău.

Mai târziu am înțeles. Atunci când te afli cu adevărat în centrul lumii (acest carusel era un fals centru al lumii, făcut doar pentru copii și câini idioți) ești nemișcat. E ca și cum ai fi mort.

Când, după câte ore? Caruselul se opri în sfârșit, jumătate din Paris se adunase în jurul Domnului Gueret și râdea de mine. Coborâi dintr-un salt din caleașcă și o ștersei cu coada între picioare, sub ploaia de batjocuri.

Fugii să vomit turburelul sub o poartă de acces. Un cotoi maidanez bătrân trecea pe acolo.

O LECȚIE DE LUCIDITATE

Iată un motan pe care urma să-l revăd doar mult mai târziu. El îmi vorbea. Cu blândețe. Ciudat animal. Mă luă la o tură, obligându-mă să trec din nou prin fața caruselului. Eu nu voiam, de teamă că oamenii își vor bate iar joc de mine.

– Dar de cine-și vor bate joc? mă întrebă el. De un câine? De tine? De câini? De cei care se dau în carusel? De ei înșiși? Și dacă într-adevăr și-au bătut joc de tine, crezi că încă se mai gândesc la tine? Te-au și uitat deja ...

Adevărat. Erau acolo aceiași oameni urmărindu-i pe bieții puști cocoțați pe acei cai de lemn hidoși care mă fascinaseră atât de mult. Niciunul nu-l observă pe bietul câine rătăcitor, iar caruselul se învârtea pe muzica sa oribilă. Ceasul meu de glorie trecuse.

Eram ușurat. Motanul bătrân mă conduse pe o stradă îndepărtată.

- De ce, îl întrebai, de ce acest tatuaj în ureche?
- E o poveste veche. A trecut.
- Povestește.
- Nu, în niciun caz.
- De ce?
- Prefer să nu. E penibil pentru mine.
- Nu insist.

Dispăru în noapte. Unduios, slab și mut. Mut cu privire la trecutul său. Mut cu privire la viitorul său. El știa deja că acest viitor va fi terifiant.